

однією і тою самою найблизчою дорогою і йти просто до дому, ніде не зупиняючись і нікуди не заходячи..“

Як же гарно, на прочуд гарно вивчили харківські педагогі і передали в своїх „правилах“ ті „закони“, по яким зреорганізував місто Глуців незабутній щедринський Угрюм Бурчєєв, задумавши зробити з „города Глупова — Его Императорскаго Величества городъ-Непреклонскъ“. Тільки-ж Угрюм Бурчєєв — не був педагог, а хроніка записала про нього лиш такі факти: „Въѣхалъ въ городъ на бѣломъ конѣ, сжогъ гимназію и оправднилъ науки“.

В. Д.

ХІ. Соті роковини прилученя Грузії до Росії.

Грузія — се тифліська губернія з закатальським округом та кутаїська губернія з батумською областю та сухумським повітом. Грузинів усіх біля 2 мільонів (між ними більшість православні, 20 тисяч католиків і 60 тисяч магометанів). Економічний стан грузинського народу лихий; малоземелля і навіть подекуди безземелля, — ось лиходії Грузії. Торговля в руках вірменського купецтва. Таке становище примушує нарід братись до науки. Особливо замітна в сїм напрямку провінція Гурія, де сливе нема неграмотних і де найбільше читають ся грузинські часописі. Їх виходить тепер декілька: 2 щоденні газети, 2 місячники про дорослих і 1 про дітей, 1 тижневник літературно-політичний і 1 духовно-моральний. Як бачите, Грузія що до сього далеко щасливіша за нашу Україну, яка не має жадної часописі.

В кінці вересня (25—26 б. р.) тифліське дворянство в купі з російським урядом съвяткувало соті роковини „присоединенія“ Грузії до Росії. З поводу сього був виданий „Высочайшій Рескриптъ“, у якому царь осипає своїми милостями грузинський нарід (чи то пак грузинських дворян) за те, що „грузинський нарід, а особливо грузинське дворянство незмінно показують приклад вірности російським царям та новій вітчизні“. Так ось за се „бажаючи уславити столітні роковини прилучення царь бажає забезпечити неминучі потреби грузинського народу“. Який се „нарід“ — ми зараз побачимо, тут же зазначимо, чи не признає царь вище наведеними словами, що в державі його не все „обстоить благополучно“, бо щож се за „благополучіє“, коли треба чекати (навіть „показуючи незмінно приклад вірности царю і отечеству“) сто літ,

аби діждатись забезпечення „неминучих потреб“? Ось які некучі потреби грузинського „народу“ забезпечує царь: 1) Кадетський корпус у Владикавказі для дітей „потомствених дворян“ тифліської та кутаїської губернії, а також побільшення безплатних місць по інших кадетських корпусах держави для дітей того-ж таки дворянства. 2) 40 тисяч рублів з державного скарбу на „воспо-собленіє“ сьому-ж таки дворянству — на вихованнє та науку його молоді. 3) „Изъятіє отъ взноса“ державного податку на триліття 1904—1906 рр. земель того-ж таки дворянства. 4) Право розпорядження по своїому уподобанню „чистої прибылью тифл. дворянск. земельного банка; которая, согласно его уставу, отчисляется на общественныя нужды земледѣльческаго населенія тифлиск. губ. и на составленіє сельско-хоз. капитала мѣстнаго дворянства“; право свобідного розпорядку сею „чистої прибылью“ надане тифл. губ. дворянському зібранню. 5) Власність на ту частку з грошей, що лишать ся від ліквідації тифл. дворянського зем. банку, яка припаде на той капітал, що подаровано банкови указом Олександра II. 6) „Прощеніє недоимокъ и сборовъ въ пользу казны“, які не добрано було по рахунках „казенныхъ палатъ“ за часи до 1-го січня 1901 р. („збори“ сї відмінено 12 червня 1901 р.).

Так от що одержав грузинський „варід“ на забезпечення своїх неминучих потреб, прочекавши сто літ. Певне се задовольнигь його і він знов почне „незмінно показувати примір вірности“, не дивлячись на те, що йому їсти нічого, що його гнітить мало-земелля, а як де, то й справжнє безземелля.

Українець.

